

Az emlékpark további fejlődése és az Emlékbizottság tevékenysége az 1994 – 2003-ig terjedő időszakban

Az emlékhely mai képe lényegesen különbözik az 1994. november 2-án fennálló helyzettől. Akkorra elkészült a Kalmár Ferenc szobrászművész *Vergődő madár* elnevezésű szobra, mögötte az emlékfal (emléktáblák nélkül), a szobor jobb és bal oldalán egy-egy téglával körülvett virágágyással.

Az emlékpark központi része közvetlen a felszentelés előtt (1994. október végén)

Az 1993-ban az agyaggödör közepében felállított keményfából készült hatalmas kereszt és kopjafa, még két kis kereszttel és egy kis kopjafával felkerült az emlékfal mögötti domb tetejére.

A nagy keresztet és a kopjafát saját hátunkon vittük fel, közben egy „véletlenül” arra járó veszedést igyekezett kiprovokálni kifogásolva, hogy megzavarjuk a temető nyugalma, azzal a megjegyzéssel kísérve, hogy „Nem mindegy, hogy hol van a kereszt?” – Pontosabban így hangzott: „Zar nije svejedno ...?”. - Nos nekünk nem volt mindegy és ma is ott áll fent! Az egész terület kerítéssel zárták körül és elültették az első növényeket amelyek a rákövetkező évben már sejtették, hogy egy emlékhely díszítésére szolgálnak. Mindezek után már joggal lehetett 1995. november 2-án kitenni a temetőben az irányjelzőket „44-ES PARCELLA” felirattal. Így került a köztudatba

A nagy kereszt és a kopjafa megindul végleges helyére a domb tetejére. (1994. október végén)

és vált általánossá az emlékhely elnevezése. Szabadka Város Önkormányzata 1994 óta minden évben városi szinten megszervezi az ökuménikus megemlékezést az ártatlan áldozatokról.

A 44-es parcella gondozását a város önkormányzata a Városi parkosítási vállalatra bízta amely vállalat bizony nem jeleskedett feladatának az ellátásában. Voltak olyan hónapok amikor csak térdig, egyes helyeken derékig érő gazban lehetett megközelíteni a *Vergődő madarat*. Az Emlékbizottság szóvá is tette ezt az önkormányzat illetékes szerveinél, aminek következtében minden év novemberére rendbe hozták az emlékhelyet. Voltak lelkes hozzátartozók akik saját erőből próbáltak a gyomok ellen küzdeni. Lényeges változást hozott az emlékhely életében az amikor 1998-ban a Szabadkai *Paganini* cserkészőrs Oláh István vezetésével átvette az emlékhely gondozását. Odaadó, lelkiismeretes és szorgos munkájuknak meg is van a látszata.

A cserkészeknek, sajnos, nem csak a gazzal kell állandó küzdelmet folytatniuk, ők azok akik igyekeznek ideiglenes jelleggel bár, de lezárni az emlékhelyet a letört, majd elvitt kapuk helyett, jelentik a rongálásokat, mint például az emlékfalon a koszorú elhelyezésére szolgáló márványkampó és egy márványtábla sarkának a letörését. Legutóbb, azaz 2001. június 26-án vette észre cserkészőrs egy másik emléktábla levételét és kettétörését amiről 2001. június 28-án a 25/01 sz. levelében hivatalosan is értesítette Szabadka Város Önkormányzatát. A rongálások jellege nehezen enged csupán gyermeki csínytevésre vagy meg gondolatlan fiatalok virtuskodására következtetni. Az ilyen cselekedetek elkövetőinek a felkutatása és maga a cselekedet minősítése nem a mi dolgunk. Bízunk benne, hogy ilyesmi a jövőben nem fog előfordulni, talán egykor mások is megértik, hogy ez az emlékhely a MEGBÉKÉLÉS jegyében az ártatlan áldozatok iránti kegyeletadás kötelességérzettől indítattva épült és ennek megrongálása sértés minden jóérezsű ember számára, különösen a szabadkaiak számára, akiknek a hozzátartozói ott nyugszanak. Azóta már rendbehozták a sérüléseket, de nyomai megmaradtak - legyen ez is *mementó* !

Bizakodásunk ellenére igyekszünk mindent papírra vetni, az emlékhelyről és magáról az emlékműről a *Vergődő madár*-ról fényképeket közölni arra az esetre, ha mégis súlyosabb károsodás érné az emlékművet az adatok meglegyenek, nehogy tíz év munkája barbár kezek miatt kárba vesszen!

Az Emlékbizottság tovább folytatta a munkát a tényfeltárás és az adatgyűjtés terén. Nagyon nehezen ment a munka, még mindig nem múlt el az emberekből a félelem (a fent említett rongálások bizonytalannal nem járulnak hozzá az annak az eloszlásához), sokan nem voltak hajlandók nyilatkozni, mások csak a nevük elhallgatása mellett nyilatkoztak, illetve kérték nevük elhallgatását az adatok közzététele kapcsán. Voltak akik megfenyegettek bennünket a „zaklatásért”.

Mindennek ellenére az adatgyűjtés tovább folyt. A Bizottság 1996-ban egy új érdemes taggal bővült dr. Hegedűs Antal történész személyében. Viszont fájdal-

mas veszteség érte a Bizottságot amikor Szekeres László régész 1997-ben végleg eltávozott közülünk. Nyugodt, de határozott magatartásával és következetességével nagyban hozzájárult a *Mementó* első kiadásához, úgy is mint szerkesztő úgy is mint bizottsági tag. Köszönet odaadó munkájáért!

Az adatgyűjtés és a kitartó munka láthatóvá vált 1996. november 2-án amikor az emlékfalra, közvetlen a *Vergődő madár* mögött felkerült *In memoriam 1944 – 1945* felirattal egy márványtábla és attól balra további hat márványtábla 159 áldozatnak a nevével, továbbá 14 ismeretlen honvéd és polgár, így állítottunk abban az évben 173 áldozatnak emléket.

Az elkövetkező 1997. évben került fel az emlékfalra a legtöbb tábla. A középben lévő *In memoriam*-táblától jobbra további 16 tábla 496 áldozat nevével, továbbá még egy tábla az *In memoriam...*- tábla alatt a Veternikről menekülő bukovinai székelyek nevével, akiket Szabadkán végeztek ki.

Két év múlva, azaz 1999-ben ismét két táblával bővült az emlékfal, a bukovinai székelyek táblájától jobbra és balra egy-egy tábla további 65 áldozat nevével és ekkor 777 név állt az emlékfalon.

2001-ben még két táblával bővül a szomorú névsor 69 áldozattal és így 846 áldozat neve hirdeti 27 márványtáblán az 1944-és megtorlások szomorú emlékét.

2002-ben újabb hat név került az emlékfalra. Az alsó sor 3. márványtáblájára vsték be neveiket. Így az eddig ismert adatok alapján 852 az ártatlan áldozatok száma.

Az immár hagyománnyá vált megemlékezésekre ez alkalommal eljöttek Magyarországról a bukovinai székelyek képviselői leróni kegyeletüket a Hadikligetről menekülő, majd Szabadkán kivégzett honfitársai előtt.

(A „Vergődő madár“-tól jobbra látható a zárandokok zászlója. 1997. november 2.)